

Stichting tot Bevordering der Notariële Wetenschap

Het splitsen van de algemene vergadering in een informatieve vergadering en een stemvergadering

De coronapandemie heeft veel teweeg gebracht en ook het ondernemingsrecht kreeg te maken met nog nooit eerder gesignaleerde problemen als een volledige virtuele algemene vergadering. Prof mr. B.J. de Jong geeft in Ondernemingsrecht een prachtig overzicht van de stand van zaken.¹

Hij gaat in op de vraag of een algemene vergadering van een beursvennootschap in twee delen kan worden geknipt: een eerste informatieve vergadering en een tweede waar enkel gestemd gaat worden. De reden voor deze tweedeling is dat thans al vóór de vergadering de meeste stem-instructies zijn afgegeven zodat het debat zelf in de regel geen enkele invloed heeft op de uitkomst van de stemming. Door de splitsing kunnen aandeelhouders hun stemgedrag zo nodig aanpassen naar aanleiding van hetgeen besproken is in de eerste vergadering zodat de besluitvorming meer de vrucht is van onderling overleg. Voor een dergelijke tweedeling is een wetswijziging vereist.²

Maar ook buiten beursvennootschappen zou een tweedeling in sommige gevallen wenselijk kunnen zijn:

De Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad kende een zeer roerige ledenvergadering.³ Een aanwezig lid vertelde dat hij eigenlijk niet meer goed wist bij het punt stemmen waar hij nu voor of tegen moest zijn. Een informatieve vergadering gevolgd door een tweede stemvergadering zou dan zeer goed gewerkt kunnen hebben.

Waarom zou het nu al niet mogelijk zijn om – niet als standaard doch enkel in uitzonderlijke situaties – in de statuten op te nemen de mogelijkheid om een ledenvergadering of een algemene vergadering in tweeën te splitsen?

Kan dat? En zo ja hoe zou zo iets er uit moeten zien? Is daar een wetswijziging voor nodig?

De eerste vraag: kan het?

Art. 2: 41 lid 1/219 BW bepaalt dat het bestuur een ledenvergadering/algemene vergadering (“vergadering”) zo vaak bijeen mag roepen als het bestuur wenselijk acht. Een informatieve vergadering bijeenroepen uitsluitend voor discussiedoeleinden is derhalve mogelijk. Een vergadering bijeenroepen om te stemmen is natuurlijk ook mogelijk.

Maar hoe koppel je een informatieve vergadering vast aan de vergadering waarin het enige doel is het stemmen op de agendapunten (en er niet nog eens volop gediscussieerd gaat worden) zodat deze twee vergaderingen in feite één vergadering zijn? Hoe zorg je ervoor dat het bestuur of aandeelhouders/leden niet na afloop van de eerste vergadering alsnog stemmen gaan ronsonen dan wel er aandeelhouders/leden alsnog verschijnen die zich niet hadden aangemeld voor de eerste vergadering?

1. B.J. de Jong, ‘Modernisering van de algemene vergadering: volledig virtueel en in tijd verspreid vergaderen’, *Ondernemingsrecht* 2021/81 (hierna: De Jong 2021), p. 488-498.
2. De Jong 2021, p. 496-497.
3. H. van der Beek, ‘Voor actieclub VVAB is oud-minister Guusje ter Horst niet goed genoeg’, *Het Parool* 22 september 2021.

Welke vergadering moet je aanwijzen als de vergadering waar de aandeelhouders/leden hun wettelijke en statutaire rechten kunnen uitoefenen?

Ter voorkoming van onduidelijkheden dient men één vergadering aan te wijzen als de vergadering waarin gestemd wordt over de agendeerde voorstellen: de stemvergadering. Voorafgaande aan deze vergadering wordt er een informatieve vergadering gehouden waarin de aandeelhouders/leden alle rechten hebben als zij hebben in de stemvergadering (alleen er wordt in die vergadering niet gestemd). Is voor beursvennootschappen een termijn van twee weken wenselijk tussen de twee vergaderingen, bij de kleine bv of vereniging kan de tijdsduur tussen de informatieve vergadering en de stemvergadering bekort worden tot enkele dagen.

Het stemmen over agendapunten hoeft niet terstond na elk agendapunt te gebeuren. Er zijn diverse beursvennootschappen waar pas aan het eind van de vergadering de stemmingen worden gehouden over de agendapunten waarover gestemd moet worden. Kortom: er is geen verplichting om terstond na behandeling van een agendapunt te stemmen. Dat zou dan ook later in een tweede vergadering kunnen. Waarom niet?

Het zou er zo uit kunnen zien:

Het bestuur roept ruim van te voren – bijvoorbeeld een verdubbeling van de statutaire of wettelijke oproepingstermijn – een vergadering bijeen, te houden op een maandag. De donderdag daarvoor is de laatste dag dat men zich kan aanmelden voor deze vergadering. In de oproeping wordt vermeld dat zij die zich hebben aangemeld voor deze vergadering uitgenodigd worden voor een informatieve vergadering te houden op de vrijdag voorafgaand aan de vergadering waarin gestemd wordt (dus een dag na de deponerings-termijn).

In de oproeping moet wel heel duidelijk aangekondigd worden waarom er twee vergaderingen zijn. Het is te adviserend – nu er duidelijk iets serieus gaande is – om de aanmelding voor de stemvergadering te laten doen bij een notaris zodat deze aan het begin van de informatieve vergadering kan melden hoeveel aandeelhouders zich hebben aangemeld voor de stemvergadering.

Heeft men zich aangemeld voor de stemvergadering dan betekent het dat men weet wie gerechtigd zijn om te stemmen in die vergadering. Latere aanmelding is niet meer mogelijk. Door de korte termijn tussen de twee vergaderingen voorkomt men dat aandeelhouders/leden alsnog een agendapunt kunnen laten opvoeren voor de

stemvergadering na afloop van de informatieve vergadering.

Op de informatieve vergadering – waar dus alleen de leden/aandeelhouders kunnen komen die zich ook rechtsgeldig hebben aangemeld voor de stemvergadering – is het bestuur verplicht – een statutaire bepaling is daarvoor wel vereist – alle informatie te geven die men ook op de stemvergadering zou moeten geven. Nu ook de oproep tot deze vergadering dezelfde is als de oproep voor de stemvergadering, zijn ook alle onderliggende stukken aanwezig dan wel liggen die voor aandeelhouders/leden ter inzage.

Het bestuur geeft aan dat op de informatieve vergadering niet gestemd kan worden: het is immers niet de stemvergadering waarvoor men is opgeroepen. Ook geeft het bestuur aan dat volmachten met steminstructies voor de stemvergadering nog tot aan het begin van de stemvergadering kunnen worden afgegeven aan de aangewezen notaris (er zijn immers problemen en om elke schijn van belangenverstrengelingen te voorkomen, zorgt men ervoor dat de stemmingen niet door de voorzitter van de vergadering gedaan worden maar onder toezicht van of door een notaris geschieden). De voorzitter van de informatieve vergadering geeft duidelijk aan dat er nu alle tijd is voor het stellen van vragen en de discussie. Hij geeft ook aan dat in stemvergadering de spreektijd zeer kort zal zijn. Op de informatieve vergadering dienen aanwezig te zijn de bestuurders die ook aanwezig zijn op de stemvergadering.

De na de informatieve vergadering te houden stemvergadering is rechtsgeldig opgeroepen waarbij de mogelijkheid van vooraf stemmen duidelijk is toegelicht. Het betekent dat op de stemvergadering alleen die aandeelhouders/leden kunnen komen (in persoon of bij volmacht) die zich hebben aangemeld voor deze vergadering. Deze aanmelding houdt in dat men zich ook automatisch heeft aangemeld voor de informatieve vergadering. Een aparte aanmelding voor de informatieve vergadering kan gewenst zijn maar is niet vereist.

Na afloop van deze informatieve vergadering – een notarieel proces verbaal kan gewenst zijn indien de geschillen hoog oplopen – kunnen de aandeelhouders/leden hun stem uitbrengen door terstond een volmacht af te geven. Maar ook kunnen zij die volmacht later versturen (mits deze op tijd bij het bestuur of de aangewezen notaris is ontvangen) dan wel verschijnen op de stemvergadering zelf. Door twee dagen (de zaterdag en zondag) te laten zitten tussen de twee vergaderingen, creëert men twee dagen voor overleg

tussen de aandeelhouders/leden onderling en wellicht ook tussen aandeelhouders / leden en het bestuur. Genoeg tijd voor intern overleg.

Indien de statuten een quorumeis kennen, is deze alleen van toepassing op de stemvergadering: immers op de informatieve vergadering wordt geen enkel agendapunt in stemming gebracht.

Kunnen aandeelhouders/leden dan alsnog om een discussie verzoeken tijdens de stemvergadering? De voorzitter dient immers de vergadergerechtigden de gelegenheid te geven van hun opvatting over het aan de orde gestelde onderwerp te doen blijken. De voorzitter kan binnen de grenzen der redelijkheid de spreektijd regelen.⁴ Wel: er was genoeg gelegenheid tot discussie in de informatieve vergadering – helemaal indien een grote meerderheid van de aandeelhouders daar aanwezig was – zodat de voorzitter van de stemvergadering de spreektijd zeer kan bekorten (helemaal elke discussie uitsluiten is natuurlijk niet mogelijk: het is en blijft immers een algemene vergadering). Het is van belang om uitdrukkelijk bij de oproeping uiteen te zetten dat juist de informatieve vergadering de vergadering voor de discussie is. Blijkt dat op de informatieve vergadering nauwelijks aandeelhouders zijn komen opdagen, dan zal in dat geval in de stemvergadering wel ruimte gegeven moeten worden voor discussie.

Natuurlijk heeft men de leden/aandeelhouders opgeroepen bij volmacht te stemmen maar men kan hen natuurlijk niet de toegang weigeren voor de stemvergadering. Wellicht het moment om zoveel mogelijk gebruik te maken van een elektronisch communicatiemiddel (art. 2: 38 lid 6 BW en art. 2: 227a lid 1 BW): men heeft immers de leden/aandeelhouders alle informatie gegeven waarop die leden/aandeelhouders recht hebben en men mag dan de discussie bekorten zodat dan eigenlijk het enige wat gedaan moet worden, het stemmen is en dan is fysieke aanwezigheid niet echt nodig. Nogmaals: de discussie uitsluiten kan niet, maar bekorten wel.

De volmachten dienen vanzelfsprekend alle stempunten te bevatten en duidelijk moet zijn hoe men per agendapunt kan stemmen (“voor/tegen/onthouding”).

Het is wel noodzakelijk om de hele procedure in de statuten op te nemen waarbij de rol van de notaris van belang is voor een ordentelijke stemming: hij controleert de registratie voor de stemvergadering en de volmachten met de steminstructies en hij regelt hij de formele stemmingen tijdens de stemvergadering. De notaris geeft de

aandeelhouders/de leden de zekerheid dat de in de volmachten opgenomen steminstructies correct worden uitgevoerd.

Een wetswijziging is voor deze opzet niet nodig: er blijft maar één vergadering waarin gestemd wordt, de informatieve vergadering is louter informatief en is een ‘onderdeel’ van de stemvergadering geworden. Wel dienen de statuten de procedure uitvoerig te beschrijven zodat het gebruik maken van deze splitsing beperkt wordt tot enkel bijzondere gevallen.

De statutaire bepalingen zijn bedoeld om de rechten van de aandeelhouder/de leden te beschermen en te versterken. Daarnaast zou men kunnen overwegen om ook de aandeelhouders/de leden het recht te geven om te verzoeken tot een dergelijke splitsing (de formulering van art. 2: 41 lid 2 BW en art. 2: 220 lid 1 BW volgend).

Conclusie: het splitsen van een algemene vergadering in twee feitelijke vergaderingen, te weten een informatieve vergadering en een daarop volgende stemvergadering is niet in strijd met de wet maar vraagt wel om een zeer zorgvuldige begeleiding.

Mr. R.J.C. van Helden*

4. P.J. Dortmond, *Handboek voor de Naamloze en de Besloten Vennootschap*, Deventer: Wolters Kluwer 2013, p. 425-427.

* Oud-notaris te Amsterdam.